

Matteo Mecacci igazgató úr

EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala

Ul. Miodowa 10

00-251 Varsó

Lengyelország

Tisztelt Mecacci igazgató úr!

Az alulírott szervezetek azért fordulunk Önhöz, mert komolyan tartunk attól, hogy a 2022. tavaszi magyar országgyűlési választások nem fognak megfelelni a demokratikus választásokra irányadó, az EBESZ keretében vállalt kötelezettségeinknek, más nemzetközi kötelezettségeknek és normáknak, valamint a nemzeti jogszabályoknak sem.

Amint bizonyára Ön is emlékszik, a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala (EBESZ/ODIHR) Korlátozott Választási Megfigyelő Missziója (LEOM) a korábbi, 2018 áprilisában tartott országgyűlési választások megfigyelése alkalmával megállapította, hogy az országgyűlési választásokat „az állam és a kormánypártok anyagi forrásainak jelentős átfedése határozta meg, aláásva a jelöltek lehetőségét arra, hogy egyenlő feltételek mellett versengjenek. A választópolgároknak sokféle politikai választási lehetősége volt, ennek ellenére a megfélemlítő és idegenellenes retorika, a média elfogultsága és a nem átlátható kampányfinanszírozás szűkítette a valódi politikai vita terét, korlátozva a választókat abban, hogy teljes tájékozottság birtokában dönthessenek.”

A 2018-as misszió értékelése lesújtó ítélet arról, ami valójában egy teljesen egyenlőtlen versenyhelyzet. Az állam és a kormánypártok anyagi erőforrásainak összecsisztatására használt „mindent átható” szó előrevetítette az elkövetkező folyamatokat. Azóta tovább romlott a plurális demokrácia, valamint a jogállamiság és a választás integritásának biztosítására hivatott magyar politikai és jogszabályi környezet. A kormány minősített parlamenti többségének felhasználásával gyengítette a független intézményeket, aláásta a jogállamiságot, és a saját előnyére formálta tovább a választási szabályokat. A demokratikus standardok leépítése, amit az alulírott szervezetek jelentései is dokumentáltak, súlyos és közvetlen fenyegetést jelent az országgyűlési választások integritására.

Aggodalmunkat az alább felsorolt fejleményekre alapozzuk, amelyek az EBESZ-nek vállalt, demokratikus választásokra vonatkozó kötelezettségeket sértik:

- A választási és más jogszabályok 2018 óta elfogadott módosításai még inkább aláássák a választások tisztességességét, és jelentősen növelik – különösen a választás napján – a választások befolyásolásának kockázatát a szavazóhelyiségekben és azokon kívül is.
- Különösen komoly aggodalomra ad okot: a választókerületi határok manipulációja, a külföldön élő magyar állampolgárok szavazati jogának gyakorlásához kapcsolódó diszkrimináció, a nemzetiségi választójoghoz kapcsolódó visszásságok, a voksturizmus, valamint valamint az, hogy a kormánypártok aránytalanul nagy kampányforrásokhoz jutnak.
- A kormány társadalmi célú hirdetésekre fordított magas kiadásai továbbra is súlyosan veszélyeztetik a jelöltek egyenlő versenyfeltételeit. A 2018-as korlátozott misszió jelentésében már rögzítette, hogy problémás „a mindenütt jelen lévő átfedés a kormányzati tájékoztatás és a kormánykoalíció kampánya között, valamint az egyéb állami forrásokkal kapcsolatos visszaélések”. Az állam és a kormányzó pártok közötti határvonal az elmúlt

években még inkább elmosódott. A tájékozott döntéshozatalhoz nélkülözhetetlen kampányfinanszírozási információktól gyakorlatilag el vannak zárva a választók.

- A politikailag irányított médiaszabályozó hatóság (Médiatanács) és a torzító állami beavatkozások együttes hatásai rombolták a médiapluralizmust és a véleménynyilvánítás szabadságát.
- A megfélemlítő, idegengyűlölő és LMBTQ-ellenes retorika még sokkal erősebb lett ahhoz képest, mint amikor az EBESZ/ODIHR 2018-as korlátozott missziójának jelentése ilyen problémákat észlelt. A megfélemlítő kormányzati retorika továbbra is elrettentő hatást gyakorol a civil társadalomnak a választásokkal kapcsolatos tevékenységekben való részvételére.
- 2018 óta a választási szerveket nem erősítették meg, ugyanakkor a jogállam és a választásokra vonatkozó demokratikus normáknak a fenntartására hivatott bíróságokat gyengítették. Több kulcsfontosságú bíróság nyilvánvaló és közvetlen politikai befolyás alá került.
- A koronavírus-világjárvánnyal összefüggő veszélyhelyzeti szabályokat a politikai ellenfelek gyengítésére használták fel, ahogyan felhasználhatják a gyülekezési és véleménynyilvánítási szabadság korlátozására is.
- A szoros választási verseny lehetősége magas fokú választói polarizációval és alacsony szintű intézményekbe vetett közbizalommal párosul.
- Magas a jogállamiság védelmének társadalmi támogatottsága, és erős lakossági mobilizáció figyelhető meg a választások tisztaságának biztosítása érdekében.

A 2018-as korlátozott misszió jelentése megjegyezte, hogy „a politikai pártok aggodalmuknak adtak hangot a választás napján történt szabálytalanságokkal kapcsolatban, és az egyes választókerületekben követelt újraszámolást nagy médiaérdeklődés követte”. Az akkori leghangosabb vádak: kettős állampolgárok ukrán határhoz közeli választókerületekbe utaztatása, ajándékok osztogatása a választás napján olyan választókerületekben, ahol szoros volt a verseny, szavazatszámolást érintő szabálytalanságok. 2019-ben a szabálytalanságok olyan [további bizonyítékait](#) mutatták be, amik széleskörű csalásra utalnak, ideértve a szavazatvásárlást, választók megfélemlítését, levélszavazatok manipulálását, eltűnt szavazólapokat és a választási szoftver meghibásodását. Ekkoriban jelent meg a [Yale Egyetem tanulmánya](#) a 2014-es választásokról, amely szerint jelentőssé vált Magyarországon a választási klientelizmus, azaz a szociális ellátások biztosítása szavazatokért cserébe vagy kényszerítés az ellátások visszatartásával való fenyegetés útján.

A fenti problémákkal viszont nem foglalkozhatott a 2018-as korlátozott EBESZ-misszió jelentése, mivel ez a típusú misszió a választás napján és azt követően nem végzi a szavazás, a szavazatszámolás és az eredmények rögzítésének módszeres megfigyelését. A felsorolt, 2018 óta bekövetkezett folyamatok és megfogalmazott állítások, valamint a választások pártatlan lebonyolításába vetett közbizalom dokumentált, gyors visszaesésére tekintettel javasoljuk az EBESZ/ODIHR számára, hogy teljes körű választási megfigyelő missziót (EOM) küldjön Magyarországra kifejezett hangsúllyal a választások napján végzett megfigyelésre. A szakértői csapatban és a hosszú távú megfigyelők körében összegyűlt szakértelmen túl az EBESZ/ODIHR jelentős számú rövid távú választási megfigyelője a potenciális jogsértések dokumentálásán is túlmutató értéket jelentene. Jelenlétük növelné a választási folyamatba vetett közbizalmat, és létfontosságú szerepük lenne abban, hogy elriassza a szabálytalanságok elkövetőit.

A jelenlegi, különösen aggasztó körülmények között úgy gondoljuk, hogy az EBESZ/ODIHR jelentős részvétele a választásnap eljárási módszerek és átfogó megfigyelésében nagyban tudja erősíteni a választási folyamatba vetett közbizalmat, elrettentő hatással bír a szabálytalanságok elkövetőire a kampányidőszak utolsó napjain (és a választás napján), és ezáltal biztosítani tudja a demokratikus folyamat tisztaságát. A választópolgároknak, a politikai jelölteknek és a magyar hatóságoknak

(valamennyi közigazgatási szinten) hasznára válik majd egy teljes körű misszió (EOM) jelenléte, amely az eljárások szélesebb körű vizsgálatát tudja végezni a választást megelőzően, a szavazás napján és utána.

Várjuk a további együttműködést az EBESZ/ODIHR-val a január hónapban indítandó igényfelmérő misszió alkalmával.

Budapest, 2022. január 12.

Tisztelettel:

Amnesty International Magyarország
Autonómia Alapítvány
Civil Kollégium Alapítvány
Levegő Munkacsoport
Emberség Erejével Alapítvány
Eötvös Károly Intézet
Háttér Társaság
Társaság a Szabadságjogokért
Magyarországi Európa Társaság
Magyar Helsinki Bizottság
Magyar Női Érdekérvényesítő Szövetség
K-Monitor Közhasznú Egyesület
MENŐK - Magyar Európai Nők Fóruma Egyesület
Mérték Médiaelemző Műhely
Ökotárs Alapítvány
Political Capital Institute
Közélet Iskolája Alapítvány
Transparency International Magyarország
Unhack Democracy
Védegylet Egyesület